

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Загальнодержавної програми
зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та
перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»
(далі – проєкт акта)

1. Мета

Проєкт акта розроблено з метою актуалізації завдань та заходів Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему з урахуванням обсягів виконаних робіт та робіт, необхідних для подальшого виконання у період до 2036 року, а також визначення обсягів коштів, потрібних для забезпечення їх фінансування.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Статтями 5 та 6 Закону України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему» (далі – Закон України) встановлено, що державна підтримка робіт з підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та виконання самих робіт має забезпечуватися відповідно до затвердженої Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (далі – чинна Програма).

Період дії чинної Програми закінчився у 2020 році, станом на 2026 рік завершено виконання робіт за етапами: «припинення експлуатації» та «підготовка до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС».

Виконання наступного етапу робіт – «зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему» потребує внесення змін до чинної Програми в частині встановлення актуалізованих задач та заходів та визначення обсягів фінансування, необхідних для забезпечення їх реалізації.

Завдання щодо актуалізації Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему встановлено підпунктом 3 пункту 1 Указу Президента України від 09 грудня 2020 року № 556 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення екологічної безпеки та підготовки заходів до 35-х роковин Чорнобильської катастрофи».

Підпунктом 1.5 Плану організації підготовки проєктів актів та виконання інших завдань, необхідних для реалізації Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 10 лютого 2026 року № 4774-ІХ,

а також пунктом 417 Плану пріоритетних дій Уряду на 2026 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2026 року № 306-р Міненерго доручено розробити та подати на розгляд до Кабінету Міністрів України законопроект про внесення змін Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачено оновлення завдань і заходів чинної Програми у зв'язку завершенням виконання робіт за етапами «припинення експлуатації» і «підготовка до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС» та початку виконання наступного етапу – «зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему», а також продовження строку виконання чинної Програми до 2036 року із визначенням необхідних обсягів та джерел її фінансування.

Водночас проєктом акта встановлюються додаткові задачі та заходи з ліквідації наслідків пошкоджень конструкцій арки нового безпечного конфайменту, спричинені прямим влучанням російського безпілотного літального апарату.

4. Правові аспекти

Нормативно-правові акти, що діють у відповідній сфері:

Закон України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»;

Закон України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблоку цієї АЕС на екологічно безпечну систему»;

Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»;

Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами»;

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

Указ Президента України від 09 грудня 2020 року № 556 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення екологічної безпеки та підготовку заходів до 35-х роковин Чорнобильської катастрофи»;

постанова Верховної Ради України від 10 лютого 2026 року № 4774-IX «Про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік»;

постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2000 року № 598 «Про дострокове припинення експлуатації енергоблоку № 3 та остаточне закриття Чорнобильської АЕС»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2026 року № 306-р «Про затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2026 рік»;

наказ Державної інспекції ядерного регулювання України від 01 серпня 2017 року № 279, зареєстрований в Міністерстві юстиції України

22 серпня 2017 року за № 1045/30913, «Про затвердження Загальних положень безпеки при поводженні з радіоактивними відходами до їх захоронення»;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 02 лютого 2005 року № 54, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 травня 2005 року за № 552/10832, «Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Відповідно до статті 7 Закону України, фінансування робіт з підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, забезпечення радіаційної безпеки, медичного та біофізичного контролю персоналу Чорнобильської АЕС та підрядних організацій, що виконують роботи з підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, соціального захисту персоналу Чорнобильської АЕС здійснюється за рахунок Державного бюджету України, міжнародної технічної допомоги й добровільних внесків юридичних або фізичних осіб та інших джерел, які не заборонені законом.

Загальна сума необхідного фінансування заходів на період до 2036 року для реалізації чинної Програми становитиме 50 798,8 млн гривень, у тому числі: фінансування за рахунок коштів державного бюджету становитиме 45 555,5 млн гривень; фінансування за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги становитиме 5 243,30 млн гривень.

Попередні розрахунки витрат здійснювалися на підставі Проекту остаточного закриття та консервації блоків 1, 2, 3 ДСП ЧАЕС, який пройшов комплексну державну експертизу та має позитивний висновок ДП «Укрдержбудекспертиза» від 18.07.2016 № 00-0349-16/ПБ та з урахуванням частини десятої статті 12 Закону України.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Консультації з громадськістю щодо планованої діяльності були успішно проведені під час підготовки попередньої редакції проєкту акта, який був зареєстрований у Верховній Раді України за № 5602 від 03 червня 2021 року та відкликаний у зв'язку зі зміною складу Уряду. Беручи до уваги мету проєкту акта, проведення додаткових публічних консультацій щодо нього є недоцільним та призведе до дублювання вже здійснених процедур громадського обговорення.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Проєкт Закону не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту Закону матиме позитивний вплив на забезпечення виконання державної політики у сфері зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, сприятиме підвищенню рівня ядерної та радіаційної безпеки, забезпеченню належного фінансування відповідних заходів та виконанню міжнародних зобов'язань України у цій сфері.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Створення правових та фінансових передумов для реалізації заходів зі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС і підтримання належного рівня ядерної та радіаційної безпеки.
Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС»	Позитивний	Забезпечення можливості планування та виконання робіт із зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС, поводження з радіоактивними відходами та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему відповідно до оновлених завдань і строків виконання Програми.

Персонал державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС» та підрядні організації	Позитивний	Забезпечення стабільного фінансування заходів, пов'язаних із безпечним виконанням робіт, підтриманням інфраструктури майданчика Чорнобильської АЕС, радіаційним контролем та захистом персоналу.
Населення України	Позитивний	Мінімізація ризиків негативного впливу радіоактивних матеріалів на населення та навколишнє природне середовище шляхом реалізації комплексу заходів зі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та подальшого перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.
Міжнародні партнери України	Позитивний	Підтвердження виконання Україною взятих міжнародних зобов'язань у сфері ядерної та радіаційної безпеки, а також забезпечення прозорого та прогнозованого використання міжнародної технічної допомоги для реалізації заходів Програми.

**Перший заступник
Міністра енергетики України**
_____ 2026 р.

Артем НЕКРАСОВ